

Карпенко Є.А. Удосконалення первинного обліку зерна у ТОВ «Агрофірма Миколаївка» / Є.А. Карпенко, Т.В. Чижик // Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки / Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 2 (10) / відпов. ред. І.Б. Садовська. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. – С. 111-116

**к.е.н., доц. Карпенко Євгенія Анатоліївна
Чижик Тетяна Вячеславівна
Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»**

УДОСКОНАЛЕННЯ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ ЗЕРНА У ТОВ «АГРОФІРМА МИКОЛАЇВКА»

У статті досліджено особливості організації первинного обліку зерна при зборів врожаю та визначено напрями його удосконалення.

Ключові слова: облік, первинний облік, документ, документування, зерно, продукція рослинництва.

В статье исследованы особенности организации первичного учета зерна при сборе урожая и определены направления его усовершенствования.

Ключевые слова: учет, первичный учет, документ, документирование, зерно, продукция растениеводства.

In the article the peculiarities of organization of primary accounting of grain when harvesting, and identify areas for improvement.

Keywords: accounting, primary accounting, document, document, grain, crop production.

Для забезпечення сільськогосподарському підприємству стійкого положення на аграрному ринку в ринкових умовах господарювання, яким притаманний динамізм та жорстка конкуренція, на перший план виходять проблеми забезпечення менеджменту якісною релевантною інформацією для прийняття обґрунтованих рішень. Важливим джерелом її отримання є дані бухгалтерського обліку.

Питанням організації первинного обліку зернових культур приділяло увагу багато вітчизняних науковців зокрема: В.М. Жук, М.М. Коцупатрий, В.С. Лень, В.А. Нехай, М.Ф. Огійчук, Н.В. Прохар та ін. Проте введення в дію П(С)БО 30 «Біологічні активи», орієнтація підприємств України на європейський ринок зумовило

ряд змін в обліку біологічних активів та одержаних в процесі їх біологічних перетворень додаткових біологічних активів і сільськогосподарської продукції.

Метою статті є оцінка сучасного стану організації первинного обліку виробництва, зберігання та використання зернових культур у ТОВ «Агрофірма Миколаївка» та визначення напрямів його удосконалення відповідно до вимог сьогодення.

Основною продукцією рослинництва ТОВ «Агрофірма Миколаївка» є зерно. Його виробництво характеризується різноманітними умовами надходження, зберігання та використання. Це призводить до необхідності застосування чисельних форм первинних документів для обліку продукції рослинництва. Тому правильна організація первинного обліку зернових культур має особливо важливе значення для товариства.

Поділяємо думку колективу авторів, які зазначають, що правильно складені та вчасно надані в бухгалтерію сільськогосподарських підприємств первинні документи дають можливість систематично контролювати виконання завдань, законність та цілісність здійснених господарських операцій, заощадження часу тощо. Ще до початку збирання врожаю повинна бути проведена велика підготовча робота. Необхідно перевірити, як підготовлені місця приймання та збереження продукції, стан вагового господарства, підібрати і проконсультувати матеріально-відповідальних осіб тощо [1].

Зерно визнають як сільськогосподарську продукцію в момент відокремлення від біологічного активу, яка призначена для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання [2].

Первинний облік зернової продукції, отриманої від врожаю, можна здійснювати декількома методами (табл. 1).

Таблиця 1

**Методи первинного обліку зернової продукції на
сільськогосподарських підприємствах**

Метод	Коротка характеристика
З використанням путівок на вивезення продукції з поля (ф. № 77	Комбайнер отримує у бухгалтерії бланки путівок, які виписує у трьох примірниках і два з них передає водієві машини при відвантаженні зерна. Шофер, здаючи зерно на склад, пред'являє путівки завідувачу складом, а той після зважування зерна розписується в отриманих путівки та повертає другий примірник шоферові. Третій

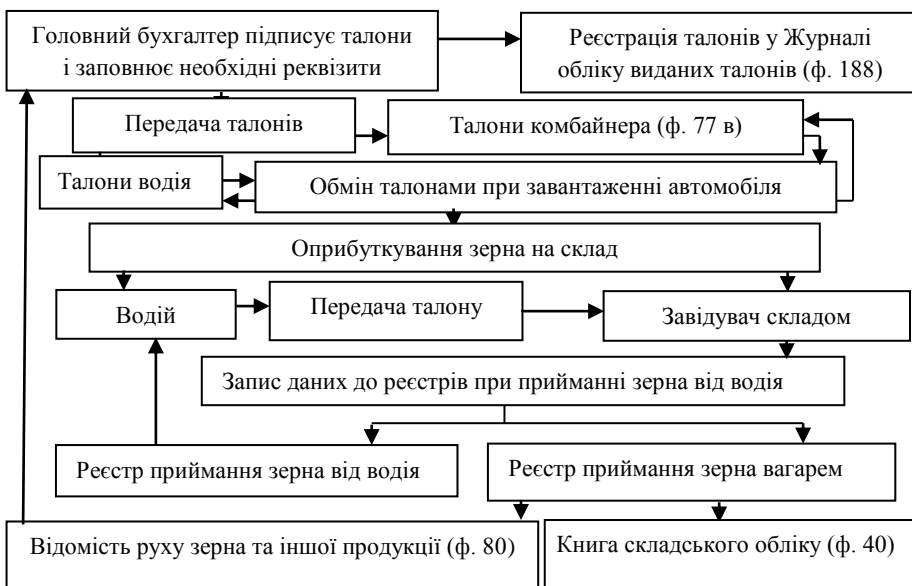
а)	примірник залишається у завідувача складом
З використанням реєстрів відправлення зерна та іншої продукції (ф. № 77)	Комбайнер отримує у бухгалтерії реєстри, які виписує у трьох примірниках раз на день при першому завантаженні автомобіля з бункера комбайна. Перший примірник реєстру залишається у себе, а інші передає водієві машини. Водій другий примірник реєстру залишає у себе, а третій – при першому розвантаженні у день передає завідувачу складу. Комбайнер при завантаженнях автомашини зерном записує інформацію у свій примірник реєстру (на даного водія), шофер — у свій примірник, а завідувач складу, отримавши зерно — у свій (третій) примірник. Інформація з реєстрів в кінці дня узагальнюється у зведеному реєстрі приймання зерна та іншої продукції з поля і разом з відомістю руху зерна та іншої продукції передається в бухгалтерію.
З використанням талонів водія (77 б), талонів комбайнера (77 в) та спеціальних реєстрів	Талони видаються в бухгалтерії, комбайнер і шофер обмінюються талонами при завантаженні автомашини зерном. Завідувач складом, приймаючи від шофера зерно, зважує його і записує дані в реєстр приймання зерна від шофера, який знаходиться у шофера, а талон комбайнера, який шофер отримав при завантаженні машини, він віддає завідувачу складом. Завідувач складу також робить запис про отримання зерна в реєстр приймання зерна вагарем, що є підставою для заповнення відомості руху зерна та іншої продукції, а також карток обліку матеріалів

У господарстві вибирають той метод, що найбільше підходить до умов цього господарства [3]. У ТОВ "Агрофірма Миколаївка" на даний час застосовується третій метод первинного обліку зернової продукції, тобто за допомогою талонів та спеціальних реєстрів (рис. 1).

Зібране зерно товариство зберігає на власних складах. Зерно на складі сушать і сортують. Кожну партію зерна, відпущену для очищення, сортування і сушіння зважують. Наприкінці очищення визначають розмір усушки і невикористаних відходів. Це оформляють актом на сортування і сушіння продукції рослинництва (ф. 82).

На кожну партію зерна, що відправляється на сторону, виписують Товарно-транспортну накладну спеціалізованої форми № 1-сг (зерно) в чотирьох примірниках, а при його перевезенні транспортом зі сторони -- в п'яти.

У бухгалтерії ТОВ «Агрофірма Миколаївка» усі документи, що надійшли від завідуючого складом, перевіряються та звіряються з даними бухгалтерського обліку і складають накопичувальну відомість руху зерна по кожній культурі, а списання поточних біологічних активів рослинництва здійснюється на момент збирання врожаю та оформляється актом на списання поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (на початок збирання врожаю) [4].

Рис. 1. Первинний облік надходження зерна у ТОВ «Агрофірма Миколаївка»

Вважаємо, що обраний товариством метод є прогресивним, так як зменшує кількість облікових записів, але він потребує чіткої організації роботи усіх учасників процесу збору зерна та вимагає існування на підприємстві дієвої системи внутрішнього контролю.

Для цього рекомендуємо на ТОВ «Агрофірма Миколаївка» застосовувати такі види контролю, про що доцільно зробити записи у посадових інструкція відповідних працівників:

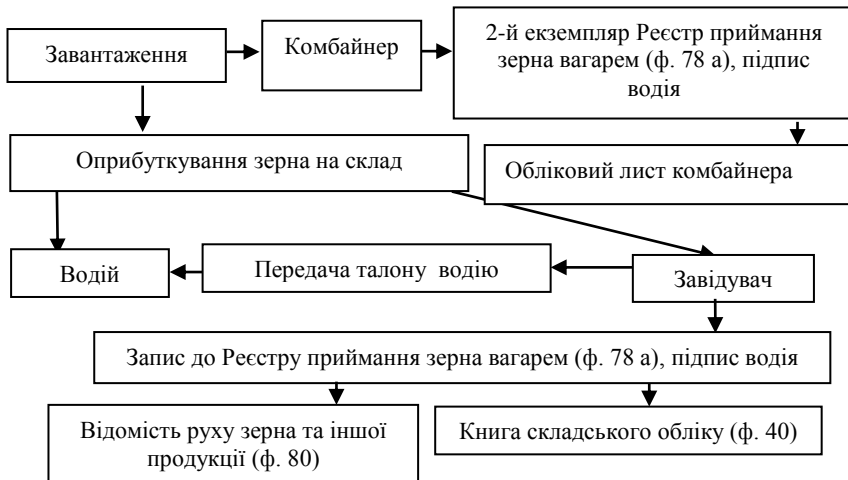
1. Оперативний контроль перевірки правильності заповнення необхідних реквізитів талонів в бухгалтерії. Він здійснюється водієм та комбайнером при отриманні талонів.

2. Оперативний контроль повноти здачі зерна комбайнером шляхом звіряння кількості талонів водія і шофера у бухгалтерії.

3. Оперативний контроль повноти здачі зерна шофером та прибуткування його на склад передбачає періодичне контрольне зважування і порівняння отриманих показників з тими, що зазначені в Реєстрі приймання зерна від шофера та Реєстрі приймання зерна та іншої продукції вагарем.

4. Оперативний контроль правильності ведення Відомості руху зерна та іншої продукції шляхом арифметичної перевірки та перевірки наявності підтверджуючих первинних документів.

З метою удосконалення документального оформлення надходження зерна з поля ми пропонуємо ТОВ «Агрофірма Миколаївка» замість реєстру приймання зерна від водія та талону комбайнера вести обліковий лист комбайнера, який складатиметься на підставі Реєстру приймання зерна вагарем (рис. 2).

Рис. 1. Пропонований варіант первинного облік надходження зерна у ТОВ «Агрофірма Миколаївка»

При такій системі обліку ключовим підтвердним документом стає Реєстру приймання зерна вагарем (ф. 78 а), в який ми

пропонуємо додати реквізит «код ЄДРПОУ» і прибрати реквізит «№ талонів комбайнера (бункериста)».

Вважаємо, що запропоновані удосконалення сприятимуть полегшенню роботи апарату бухгалтерії при видачі та реєстрації документів, спростять процедуру обміну документами між шоферами і комбайнерами та зменшать витрати на придбання необхідних бланків.

В ході проведеного дослідження встановлено, що при надходженні, зберіганні та реалізації зерна використовується чимала кількість первинних документів, що призводить до витрачання великої кількості часу для їх заповнення. Тому нами запропоновано спростити первинний облік надходження зернових культур за рахунок виключення окремих первинних документів та покращити систему контролю на ТОВ «Агрофірма Миколаївка» за рахунок удосконалення посадових інструкцій відповідних працівників із закріпленням за ними відповідних процедур контролю.

Література:

1. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М.Ф. Огійчука. – 5-те вид., перероб. і допов. – К.: “Алерта”, 2009. – 1056 с.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: наказ Міністерства фінансів України № 790 від 18.11.2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>.

3. Облік сільськогосподарської діяльності: навч. посібн. / за ред. Жука В.М. – К.: Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2007. - 368 с.

4. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів на сільськогосподарських підприємствах : наказом Міністерства аграрної політики України від 21.02.2008 № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// zakon.nau.ua/doc/?doc_id=187927](http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=187927)